

Stockholms Sociala Forum 7 – 9 maj 2004 – Dokumentation

Programrubrik:

Dalitrörelsen i Indien och globalt; lördag 8 maj 2004, Skeppsholmen

Arrangörer:

Dalit Solidarity Network – Sweden, Friends of Village Community Development Society

Medverkande:

Ruth Manorama, National Alliance of Women (NAWO), National Federation of Dalit Women (NFDW), Women's Voice – Bangalore; Anitha Graga, Womens Education for Liberation (WEL) i Tamil Nadu; Eva-Maria Hardtman, socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet; Hans Magnusson, Dalit Solidarity Network – Sweden

Sammanfattning av vad som togs upp och sades under arrangemanget:

I Indien finns ca 200 miljoner daliter. Daliter finns också i andra länder i Sydasien. Liknande grupper finns i Japan och flera länder i Afrika. Totalt räknar Dalitrörelsen med att 260 miljoner människor världen över är utsatta för diskriminering baserad på kast.

De tre talarna representerar dalitrörelsens kamp för daliternas mänskliga rättigheter på tre nivåer i Indien och globalt. **Anitha Graga** representerar arbetet på lokal nivå, i hennes fall som aktiv i Womens Education for Liberation (WEL), som arbetar med att medvetandegöra och frigöra ofta illitterata kvinnor i distriktets 110 byar, socialt, ekonomiskt, politiskt. **Ruth Manorama** är en av de ledande personerna i och initiativtagare till flera rörelser för daliter i allmänhet och dalit-kvinnor i synnerhet. Hon är aktiv inom alla områden – lokalt, nationellt och internationellt – och ständigt i rörelse mellan dem. **Eva-Maria Hardtmann** representerar det växande antal människor i Väst, som agerar i solidaritet med Dalitrörelsen – eller som vi gärna vill se det – ingår i den nya demokratiska rörelse som tar sig ton för att bekämpa alla former av diskriminering världen över.

Eva-Maria Hardtmann inleder med en redogörelse för kastsystemet och daliternas plats i detta. Ordet **dalit** betyder förtryckt och var i det traditionella kastsystemet betraktade och bemötta som "oberörbara". Med referens till religiöst rituella föreställningar om 'renhet' och 'orenhet' definierades de stå utanför eller under de fyra **varna**, Brahman (präster), Kshatriyas (krigarkast, styrande), Vaishyas (handlare, hantverk) och Shudras (tjänare). Med hänvisning till de arbetsuppgifter de var anvisade att utföra (ta hand om döda djur, läderarbeten, etc) sågs de "oberörbara" som de mest 'orena' och har som sådana – trots lagstiftning sedan självständigheten som förbjuder diskriminering på "oberörbarhet" – diskriminerats inom alla samhällets områden.

Formellt går daliter under beteckningen *scheduled castes* (förtecknade kaster i folkräkningen med rätt till reserverade platser i parlamentet och delstaternas lagstiftande församlingar, arbeten inom den offentliga sektorn och högre utbildning vid offentliga skolor; kvoteringen av platser gäller alltså endast den offentliga sektorn och inte den privata där mer än 90 % av daliterna finns; de som konverterat till kristendomen är likaså undantagna). De förtecknade kasterna omfattar ca 170 miljoner men antalet uppgår till 200 miljoner när de daliter, som konverterat till andra religioner medräknas.

Eva-Maria beskriver **tre skilda nätverk** inom dalitrörelsen, som utgår från olika perspektiv och med geografisk spridning inom Indien, Dalit Buddhism med rötter i

Maharashtra i väster, kristna daliter i södra Indien, och politiskt aktiva daliter framförallt representerade an Bahujan Samaj Party i Uttar Pradesh i norr. Det som förenar dem är det gemensamma målet att avskaffa diskriminering grundad på kast. Under 1960- och 1970-talen fick rörelsen genom **Dalit Panthers** och **Dalit Sahitya** (de förtrycktas litteratur, ofta i poetisk form) ett radikalare politiskt och litterärt uttryck. Genom detta fick begreppet 'dalit' en ny innebörd och förvandlades till att ge uttryck för självbekräftelse och självrespekt i kampen för daliternas fri- och rättigheter. Eva-Maria har dokumenterat dalitrörelsen i sin avhandling "**Our Fury is Burning; Local Practices and Global Connections in the Dalit Movement**". Dalitrörelsen har under 1990-talet vuxit från en lokal/nationell rörelse till en internationell rörelse, ett internationellt nätverk, vilket inte minst visades i samband med FNs konferens mot rasism i Sydafrika år 2001.

Det är intressant att se hur frågan långsamt utvecklats **från** en **lokal**, ganska sluten, värld **till** en **nationell och internationell** angelägenhet och fått fäste i internationella organisationer som t ex Amnesty International och Human Rights Watch samt vartefter i internationella fora som FN och EU. Det är rimligt att i detta se en parallell till kampen mot apartheid. Med utgångspunkt från den rörelse för daliters mänskliga rättigheter, National Campaign for Dalit Human Rights, som bildades 1998, har i tio länder bildats nationella nätverk för solidaritet med daliter. Dessa ingår i ett internationellt nätverk.

Anitha Graga berättar utifrån sina erfarenheter från arbetet inom WEL hur viktig kastidentiteten är i Indien och om hur kastsystemet legitimerar den patriarkala ordningen som råder. I hennes organisation arbetar de från ett **gräsrotsperspektiv** genom att engagera dalitkvinnor på olika sätt. Tre begrepp är ledande i arbetet: "**Educate, Liberate, Develop**". WEL arbetar efter en genomtänkt strategi för att göra kvinnor medvetna om sina rättigheter, skapa självförtroende och självständighet – tillsammans kan kvinnor åstadkomma förändringar: "you are not alone".

Organisationen har startat självhjälpgrupper (**SHG**) för kvinnor som lever under/kring fattigdomsgränsen. Kvinnor träffas och sparar pengar tillsammans och ges utbildning i olika frågor, som gynnar deras sociala och ekonomiska utveckling, som hälsovård, AIDS, om mänskliga rättigheter, hur att agera politiskt, t ex kontakt med myndigheter. Då ett övergrepp mot kvinnor inträffat bistår WEL dem att driva frågan juridiskt. Inte minst förstärker utbildningen kvinnorna att hävda sin roll som kvinna i ett genusperspektiv, såväl i hemmet som i samhället. En effekt av kvinnornas ökade självständighet är att hela familjens situation påverkas positivt, vilket ofta får männen att bejaka den utbildning kvinnorna får.

Anitha menar att det arbete många sådana små, lokala grupper som WEL utför tillsammans kan medföra stora förändringar (globala förändringar, en ny värld förverkligas lokalt).

WEL använder **kulturella** inslag – gatuteater, musik, sång och dans – till en början för att fånga kvinnors intresse och senare för att gestalta de olika underordnade situationer kvinnor befinner sig i, t ex följer av hemgiftssystemet. Det är en god grund för att få igång samtal om hur kvinnorna tillsammans kan arbeta för förändringar. Den grupp ungdomar, som denna vår deltar i den svenska fasen av ett sex månader långt ungdomsutbytet mellan Indien och Sverige, sex ungdomar från varje land, framförde under seminariet några exempel på sådana kulturella inslag..

Ruth Manorama menar att det gräsrotsarbete, som Anitha och hennes organisation är aktiva i, är oerhört viktigt för att åstadkomma förändrade villkor för daliter i allmänhet och kvinnor i synnerhet. I en intervju återgiven i boken ”**Women who dared**” säger Ruth Manoram: ”I have tremendous confidence in the capacity of the poor to transform not only their own lives but to build a just, humane and democratic society”.

Ruth Manorama berättar om hur **kvinnorörelsen i Indien** förändrats över tiden. Vid tiden efter självständigheten leddes den aktiva rörelsen av kvinnor från medelklassen i städerna och den organiserade arbetarklassen inom den politiska vänstern. De ledande språkrören var i huvudsak hindu kvinnor av högre kast. De hörde hemma i det nationella och ekonomiska maktcentret och de frågar de fokuserade på var sådana som stod nära dem själva. År 1955 bildades National Alliance of Women som en plattform för fattiga och marginaliserade kvinnor över hela Indien oavsett kast och inom alla områden, lantarbetare, fiskeri, skogen, i städernas slumområden, gatuförsäljare. NAWO genomför bl a utbildning för kvinnor i ledarskap.

National Federation of Dalit Women bildades efter en offentlig utfrågning år 1993 om våld mot dalit kvinnor. NFDW är särskilt inriktad på att motverka den trefaldiga diskriminering, som drabbar dalit kvinnor, efter **kast, klass och genus**, som är djupt rotad i samhällsstrukturen, socialt och politiskt. NFDW spelade en aktiv roll i bildandet av National Campaign for Dalit Human Rights (NCDHR), som i sin tur haft en avgörande roll i att internationalisera frågan.

Dalitrörelsen vände sig för flera år sedan till det indiska kommunistpartiet som dock inte tog upp **kastfrågan** utan koncentrerade sig på **klass**begreppet.

Frågan om kast och kastbaserad diskriminering var ett av de prioriterade temana vid **World Social Forum (WSF)** i Mumbai. Som en förberedelse och mobilisering inför WSF genomfördes **fyra demonstrationer** med tusentals deltagare. Daliter från Indiens fyra hörn – Jammu i norr, Delhi, Kolkata i väster och Kanniykumari i söder – tågade mot Mumbai och strålade samman där dagen före invigningen av WSF. På vägen genom byar och städer genomfördes möten, där man lyssnade till och diskuterade aktuella problem på platsen och informerade om daliters rättigheter och dalitrörelsen. Ett avgörande problem är att Indien trots sin konstitution och andra lagar som erkänner alla medborgares mänskliga rättigheter ändå styrs mer utifrån kast än från konstitutionella föreskrifter.

Effekterna av **ekonomisk globalisering, liberalisering och privatisering** för daliternas livsvillkor är frågor som under senare år diskuterats och dokumenterats inom dalitrörelsen i Indien. Globalisering är ett ekonomiskt system att säkra ett flöde av vinster till de rika klasserna och de rika nationerna. Det är inte en globalisering av medmännisklighet och solidaritet. De fattiga, de på olika grunder diskriminerade, protesterar mot denna form av globalisering eftersom de av erfarenhet vet att utveckling, välstånd och makt aldrig fördelats likvärdigt mellan nationens eller världens medborgare – (som en deltagare från Nepal uttryckte det: ”... today we see another form of colonization; by the same forces as in earlier days, but in the disguise of globalization, liberalization and privatization they have found their new way to colonize the world ...”). Hur är det möjligt att förverkliga en globalisering underifrån på fredliga grunder?

Indien introducerade år 1991 ett nytt ekonomiskt program (New Economic Policy). Detta främjar en politik som drastiskt reducerar regeringens inflytande över sociala program. Vissa av de program, som under 1980-talet utformades för att stödja daliter och andra

fattiga och socialt eftersatta grupper, har reviderats och försämrats villkoren för inte minst daliter. Så t ex har de påbörjade landreformerna stoppats, vilket försvårar daliternas möjligheter att få en egen bit land att försörja sig på. Privata aktörer har inbjudits att bedriva utbildning, särskilt inom tekniska och yrkesmässiga områden. Privatisering gäller också försäkringsområdet, banker och industrier. Samtidigt har anslagen till många sociala program reducerats. Reformen inom arbetsmarknaden planeras utan att hänsyn tas till att tillmötesgå adekvata regler för social trygghet. Daliternas villkor försämras på detta alltmer. Daliterna stängs ute från marknaden på två sätt, dels genom att de saknar köpkraft och dels genom den på kast baserade diskrimineringen.

Ruth Manorama berörde också ett annat stort problem med global räckvidd, terrorismen och "kriget mot terror" och den enda supermaktens egenmäktiga agerande. "Kriget mot terrorism" har fått spridning till de flesta länder under vars hägn många övergrepp begås. Indien och andra länder i Sydasiens tillhör de fattigaste i världen men spenderar enorma summor på försvar och nationell säkerhet medan människornas säkerhet är satta på undantag.

Ruth Manorama betonade vikten av att bygga allianser mellan organisationer och länder; "att verka intersektoriellt". Hon arbetar själv med en fot i olika läger, kvinnor, fackligt, daliter, kvinnor och män. Så t ex är hon nära lierad med National Centre for Labour, som verkar för de ca 370 millioner arbetarna, 93 % av Indiens arbetskraft, inom den informella sektorn

Eventuella slutsatser, resultat eller nya initiativ:

Ett par erfarenheter:

- Hur ett nätverk kring millioner människors mänskliga rättigheter växer fram från lokala aktörer till nationella till internationella nivåer, tas upp av människorätsorganisationer, uppmärksammas av nationella regeringar och behandlas i internationella fora som FN och EU. Dock, steget kan vara långt från att en fråga blir uppmärksammat till att människor med makt och inflytande agerar. Hur bryter man genom retoriken? Hur är det möjligt att förverkliga en globalisering underifrån på fredliga grunder?
- Vi söker en metod, ett förhållningssätt, för att förverkliga en social revolution på fredliga grunder. "Educate, agitate, organize", var ledorden för Dr. Babasaheb B. R. Ambedkar, dalit, författare, ekonom, politiker och en av de mest samlande ledarna för daliternas kamp för frihet och mänskliga rättigheter under första hälften av 1900-talet. Hans ord om grunden för daliternas kamp kan stå som ledord för alla de rörelser, som vill bygga en annan och rättvis värld: "Ours is a battle not for wealth or power. It is a battle for freedom. It is the battle of reclamation of human personality ...".
- Under Ruth Manoramas och N. P. Samys besök i Stockholm sammanträffade vi med två riksdagsmän (s och v) samt att vi, med hänvisning till att Sverige håller på att ta ställning till ett nytt utvecklingsprogram med Indien, skrivit till biståndsminister Carin Jämtin om ett sammanträffande. Vi vill betona hur viktigt det är att direkt stödja lokala aktörer! De träffade också studenter vid två olika skolor.

Kontaktperson för mer information om arrangemanget:

Hans Magnusson, tel.: 08 658 61 62; e-mail: leopold1@tele2.se